

ZASTARNI ROK ZA TJELESNE OZLJEDE POMORACA

Visoki trgovački sud Republike Hrvatske

Rješenje br. Pž-185/03-3 od 22. studenoga 2006.

Vijeće: Viktorija Lovrić, predsjednica vijeća; mr. sc. Srđan Šimac i sudac porotnik Miroslav Skalak, članovi vijeća

Početak tijeka zastarnog roka vezan je uz saznanje za štetu, što podrazumijeva saznanje o opsegu i visini štete. Zastarni rokovi počinju teći kada je završeno liječenje i stabilizirano oštećenikovo (tužiteljevo) stanje. S obzirom na to da liječenje ozljede ne traje unedogled, nego se završava onog trenutka kada se definiraju trajne posljedice, u konkretnom slučaju sporno je kada je nastupilo tužiteljevo trajno zdravstveno stanje kao posljedica predmetne nezgode. Sporno je ima li preporučena i obaobljena medicinska rehabilitacija, u smislu fizikalne terapije, važnost u nastavku tužiteljeva liječenja ili je trajno stanje nastupilo prije toga, pa su terapijom liječene trajne posljedice koje su već nastupile. Dakle, sud treba odgovoriti na pitanja je li tužiteljevo stanje promijenjeno u razdoblju između dvije fizikalne terapije, a ako jest u kojoj mjeri, i je li to moglo biti od utjecaja na odlučujući trenutak nastupanja tužiteljevog trajnog zdravstvenog stanja kao posljedice predmetne nezgode. Tužitelj je postavio tužbeni zahtjev za novčanu naknadu različitih oblika materijalne i nematerijalne štete. Kada je riječ o štetama nastalim zbog tjelesne ozljede treba razlikovati, s obzirom na različite vidove štetnih posljedica i različitost vremena kada je oštećenik mogao saznati za pojedine vrste štete, materijalne i nematerijalne oblike štete. Vrijeme završetka liječenja nije isključiva i jedina relevantna činjenica za određivanje trenutka saznanja za svaku od tih šteta. Relevantno je sljedeće:

- za pretrpljene fizičke bolove, vrijeme kada su ti bolovi prestali, najkasnije kada završi liječenje i stabilizira se tužiteljevo zdravlje narušeno štetnim događajem;
- za pretrpljene duševne boli zbog smanjenja životnih aktivnosti, vrijeme kada se završi liječenje i stabilizira tužiteljevo zdravlje, odnosno kada je tužitelj saznao za trajne posljedice zadobivenih ozljeda;
- za strah, kada je prestao i postalo izvjesno njegovo trajanje, kada završi i za to potrebno liječenje i sagledaju se moguće neuklonjive posljedice;
- kod troškova za tuđu pomoć i njegu, vrijeme kada je prestala potreba za takvom pomoći;
- kod naruženja, vrijeme kada je postalo jasno da se naruženost kao posljedica zadobivene ozljede ne može više ukloniti i bitno smanjiti;
- za izgubljenju zaradu, vrijeme kada se nije mogao zaposliti zbog ozljede.

Tužitelj je pomorac koji potražuje naknadu materijalne i nematerijalne štete nastale zbog ozljede koju je pretrpio 6. lipnja 1993. godine na tuženikovo platformi. U postupku je utvrđeno kako je riječ o teškoj tjelesnoj ozljedi desne šake s trajnim posljedicama. Odmah nakon nezgode pružena mu je prva pomoć u bolnici u gradu Chieti u Italiji. Utvrđene su posjekotine na desnom dlanu sa strane lakatne kosti, prijelom treće, četvrte i pete zapešćajne kosti desne šake i ozljeda ulnarnog, tj. lakatnog živca desne šake. Tužitelj je bio podvrgnut operativnom zahvatu istog dana, a potom je nastavio bolno i dugotrajno liječenje koje je završilo 12. listopada 1998. godine. Od tuženika je potraživao naknadu nematerijalne štete s osnove trajnog invaliditeta u visini od 60.000,00 USD, pretrpljenih fizičkih bolova u visini od 40.000,00 USD, nagrđenja u visini od 30.000,00 USD, pretrpljenog straha u visini od 10.000,00 USD, materijalne štete s osnove izgubljene zarade u visini od 80.000,00 USD, kao i pružanja tuđe pomoći u visini od 10.000,00 USD, ukupno 230.000,00 USD s kamatama po stopi koju banke u mjestu ispunjenja plaćaju na devizne štedne uloge po viđenju od dana nastanka nezgode.

Između stranaka je nesporno da je 6. lipnja 1993. godine tužitelj doživio nezgodu na radu kod tuženika. Međutim, tuženik je osporio osnovu i visinu tužbenog zahtjeva te je istaknuo prigovor zastare smatrajući kako je tužiteljevo liječenje okončano 1994. godine ili najkasnije 1995. godine.

Na temelju provedenog dokaznog postupka (uvida u dokumentaciju u spisu i medicinskog vještačenja) prvostupanjski je sud utvrdio da je tuženikov prigovor zastare osnovan. Radi utvrđivanja sporne okolnosti kada je kod tužitelja nastupilo trajno stanje, provedeno je medicinsko vještačenje po sudskom vještaku dr. H. Š., traumatologu iz R. Prvostupanjski je sud utvrdio da je liječenje tužiteljevih ozljeda desne ruke i šake završeno 21. lipnja 1995. godine, izradom nalaza dr. M. P. ortopeda iz P., kada je tužiteljeva ozljeda definirana trajnim stanjem. Sudski vještak zauzeo je takvo mišljenje obrazlažući da fizikalna terapija i rehabilitacija, koje su provedene od 21. rujna do 12. listopada 1998. godine, predstavljaju liječenje već utvrđenih i definiranih trajnih posljedica predmetne ozljede. Na ročištu je sudski vještak decidirano ponovio kako je definitivno funkcionalno stanje tužiteljeve desne šake nastalo 1995. godine, a sve naredne terapije i rehabilitacije nisu utjecale na poboljšanje njezine funkcije niti su mogle utjecati na tužiteljevu životnu aktivnost. Sudski vještak smatrao je kako fizikalna terapija obuhvaća fazu nakon kirurškog liječenja ozljede i dovodi do poboljšanja funkcijskog statusa šake te utječe na životnu aktivnost jer sprečava kontrakturu zgloba, hipotrofiju muskulature i demineralizaciju kosti. Fizikalna terapija provodi se kada je stanje bolesnika definitivno i kada su nastupila trajna oštećenja. Fizikalna terapija svojim učinkom ne dovodi do funkcijskih poboljšanja koja se odražavaju na životnu

aktivnost bolesnika. Liječenje ozljede šake ne traje unedogled, nego se završava onog trenutka kada se definiraju trajne posljedice.

Prvostupanjski je sud obrazložio razloge zbog kojih je prihvatio nalaz i mišljenje sudskog vještaka. Smatrao je kako je sudski vještak odgovorio na sva pitanja i primjedbe, a svoje je stavove valjano obrazložio. Također ni tužitelj nije doveo u pitanje osnovne postavke vještačkog nalaza, pa sud nije prihvatio tužiteljev prijedlog za provođenje novog vještačenja. Sud je prihvatio kao obvezujući samo nalaz sudskog vještaka iz ove parnice, dok je ostale liječničke nalaze priložene spisu ocijenio neobvezujućim, bez obzira na stavove kontradiktorne stavu sudskog vještaka.

Prvostupanjski je sud smatrao kako je nastupila zastara utužene tražbine jer je tužiteljevo trajno stanje zbog pretrpljene ozljede, u skladu s nalazom i mišljenjem sudskog vještaka, nastupilo 21. lipnja 1995. godine, a tužba je podnesena 9. listopada 2000. godine. Stoga je na temelju odredbe članka 376. Zakona o obveznim odnosima (u nastavku: ZOO) prvostupanjski sud odbio tužbeni zahtjev za isplatu iznosa od 230.000,00 USD s pripadajućom zateznom kamatom i troškovima postupka. O trošku postupka prvostupanjski je sud odlučio na temelju odredaba članka 151. stavka 1. i 2. i članka 154. stavka 1. Zakona o parničnom postupku (u nastavku: ZPP), priznavši tuženiku troškove zastupanja po punomoćniku odvjetniku i troškove sudskih pristojbi. Troškovi sudskih pristojbi priznati su u cijelosti primjereno tuženikovom uspjehu u sporu, u omjeru u kojem su bili potrebni radi vođenja parnice. Rješenjem o trošku postupka tuženiku je dosuđen iznos od 110.045,00 HRK.

Prvostupanjski je sud zauzeo stav da je početak tijeka zastarnog roka vezan uz saznanje za štetu, što podrazumijeva saznanje o opsegu i visini štete, a to je tužitelju bilo moguće saznati iz nalaza dr. M. P. od 21. lipnja 1995. godine, od kada teku zastarni rokovi, jer je završeno liječenje i tužiteljevo stanje stabilizirano. Objektivni rok počeo je teći istodobno sa subjektivnim, tj. od nastupa štetnih posljedica, a ne od štetnog događaja.

Protiv navedene presude žalbu je podnio tužitelj zbog pogrešno i nepotpuno utvrđenog činjeničnog stanja i pogrešne primjene materijalnog prava, s prijedlogom da Visoki trgovački sud Republike Hrvatske (u nastavku: VTS) pobijanu presudu ukine i predmet vrati prvostupanjskom sudu na ponovno suđenje.

U žalbi je tužitelj obrazložio kako smatra netočnim stajalište prvostupanjskog suda prema kojem je nastupila zastara te je istaknuo kako je prvostupanjski sud prihvatio kontradiktoran nalaz vještaka. Početak tijeka zastarnog roka određuje odgovor na pitanje koje prvostupanjski sud nije razmatrao smatrajući

ga irelevantnim, a pitanje glasi smatra li se preporučena i obavljena medicinska rehabilitacija, u smislu fizikalne terapije, nastavkom liječenja ili ne. Tužitelj se pozivao na otpusno pismo od 29. kolovoza 1997. godine iz kojeg proizlazi da kod njega postoji kronična posttraumatska lezija ulnarnog živca teškog stupnja te da je utvrđena njegova nesposobnost za bilo koji oblik fizičkog opterećenja s prisutnim depresijama, anksioznostima i potenciranim promjenama ličnosti. Tužitelju je preporučeno ponoviti rehabilitaciju, što je i učinio u Specijalnoj bolnici za medicinsku rehabilitaciju u Stubičkim Toplicama od 21. rujna do 12. listopada 1998. godine. Otpusnim pismom od 12. listopada 1998. godine utvrđeno je subjektivno progrediranje tegoba s potpunom kontraktornom deformacijom desne podlaktice, šake i prstiju, teške kronične posttraumatske lezije ulnarnog živca, potpuna odsutnost funkcije desne ruke, progredirana depresija, potpuno reducirana radna sposobnost te da su promjene definitivne s naznakom tendiranja progresiji. Tužitelj je zaključio da se njegovo zdravstveno stanje 12. listopada 1998. godine bitno pogoršalo u odnosu na prethodni rehabilitacijski tretman. Stoga tužitelj nije prihvatio utvrđenje sudskog vještaka o danu nastupa tužiteljevog trajnog stanja, tim više što je sudski vještak bio kontradiktoran navodeći da fizikalna terapija predstavlja liječenje, ali ne dovodi do bitnijeg poboljšanja funkcije šake. Budući da se tužiteljevo zdravstveno stanje pogoršalo nakon rehabilitacijskog tretmana, on smatra kako je trajno stanje nastupilo 12. listopada 1998. godine nakon završene fizikalne terapije. Zato nije prihvatio odluku prvostupanjskog suda kojom je sud odbio prijedlog za provođenje novog medicinskog vještačenja po drugom vještaku.

VTS je odlučio kako je tužiteljeva žalba osnovana.

Ispitujući pobijanu presudu na temelju odredbe članka 365. stavka 2. Zakona o parničnom postupku (*Narodne novine*, br. 53/1991, 91/1992, 112/1999 i 88/2001), u granicama dopuštenih žalbenih razloga, pazeći pritom po službenoj dužnosti na bitne povrede odredaba parničnog postupka iz odredbe članka 354. stavka 2. ZPP-a, kao i na pravilnu primjenu materijalnog prava, VTS je utvrdio da je pobijana presuda nepravilna i nezakonita. Prvostupanjski je sud počinio apsolutno bitnu povredu odredaba parničnog postupka iz odredbe članka 354. stavka 2. točke 13. ZPP-a jer tijekom prvostupanjskog postupka nisu pravilno utvrđene relevantne činjenice, a to je dovelo i do pogrešne primjene materijalnog prava.

VTS je istaknuo kako je riječ o sporu s međunarodnim elementom jer je tuženik pravna osoba sa sjedištem u inozemstvu, a predmetna nezgoda nastala je na otvorenom moru u blizini talijanske obale.

Na stvarnu nadležnost i primjenu materijalnog prava VTS pazi po službenoj dužnosti na temelju odredbe članka 365. stavka 2. ZPP-a, u vezi s odredbom

članka 354. stavka 2. točke 4. ZPP-a. Prvostupanjski sud nije se u pobijanoj presudi pozvao na kolizijske norme, nego je utvrdio da su stranke nesporno ugovorile nadležnost toga suda i primjenu hrvatskog prava. Takvu je tvrdnju iznio tužitelj još u tužbi, što tuženik nije osporio. Međutim, s obzirom na to da je Ugovor o radu priložen spisu samo na stranom jeziku, pa nema dokazne snage, nije bilo moguće ocijeniti njegov sadržaj u smislu odredbe članka 232. ZPP-a. Stoga VTS nije imao mogućnost provjeriti sadržaj sporazuma stranaka na koji se pozivao prvostupanjski sud u obrazloženju pobijane presude.

U odnosu na pitanje koje je pravo mjerodavno u ovom sporu s međunarodnim elementom, primjenom kolizijskih normi, VTS je utvrdio da je prvostupanjski sud ispravno postupio kada je primijenio materijalno pravo Republike Hrvatske.

Prema odredbi članka 27. ZPP-a, sud u Republici Hrvatskoj nadležan je za suđenje kada je njegova nadležnost u sporu s međunarodnim elementom izričito određena zakonom ili međunarodnim ugovorom. Ako u zakonu ili međunarodnom ugovoru nema izričite odredbe o nadležnosti suda Republike Hrvatske, nadležnost postoji i kada proizlazi iz odredaba zakona o mjesnoj nadležnosti suda u Republici Hrvatskoj.

Osnovna pravila o međunarodnoj nadležnosti sudova u Republici Hrvatskoj utvrđena su Zakonom o rješavanju sukoba zakona s propisima drugih zemalja u određenim odnosima (*Narodne novine*, br. 53/1991; u nastavku: ZRSZ).

U konkretnom je slučaju riječ o izvanugovornoj odgovornosti za štetu. Štetna je radnja nastala u inozemstvu, ali svaka daljnja šteta koja izvire iz istog događaja nastupila je i u Republici Hrvatskoj (trpljenje posljedica štetne radnje, operativni zahvat i daljnje liječenje) jer je tužitelj osoba s prebivalištem u Republici Hrvatskoj. Slijedom navedenog, prema shvaćanju VTS-a u predmetnoj stvari svoju primjenu nalazi pravilo o međunarodnoj nadležnosti suda Republike Hrvatske sadržano u odredbi članka 53. stavka 1. ZRSZ-a prema kojem u sporovima o izvanugovornoj odgovornosti za štetu postoji nadležnost suda Republike Hrvatske ako je šteta nastala na teritoriju Republike Hrvatske.

Nadalje, odredbom članka 52. ZPP-a propisano je da je za suđenje u sporovima o izvanugovornoj odgovornosti za štetu, osim suda opće mjesne nadležnosti, nadležan i sud na čijem je području nastupila štetna posljedica (stavak 1.). Ako je šteta nastala zbog smrti ili tjelesne ozljede, nadležan je, osim suda iz stavka 1. toga članka, i sud na čijem području tužitelj ima prebivalište, odnosno boravište (stavak 2.).

Prema mišljenju VTS-a može se govoriti o ustaljivanju nadležnosti na temelju odredbe članka 58. stavka 3. ZPP-a prema kojoj se u sporovima protiv osobe koja

u Republici Hrvatskoj nema općemjesnu nadležnost, za obveze koje treba ispuniti u Republici Hrvatskoj, tužba može podnijeti sudu na čijem području tu obvezu treba ispuniti. Nesporno je riječ o novčanoj obvezi koja se ispunjava u mjestu prebivališta vjerovnika. ZRSZ izričito ne predviđa ovaj *forum solutionis* kao poseban kriterij ustanovljavanja međunarodne nadležnosti, međutim, nedvojbeno se ukazuje da pravilo iz članka 58. stavka 3. ZPP-a koje prihvaća mjesto ispunjenja obveze kao poseban kriterij treba primijeniti i na slučajeve s međunarodnim elementom na temelju odredbe članka 27. ZPP-a. Uostalom, odredba članka 58. stavka 3. ZPP-a je *lex posterior* u odnosu na ZRSZ, a slučaj na koji se ta odredba odnosi nije propisan u ZRSZ-u.

Vezano za primjenu materijalnog prava VTS je istaknuo kako je prema odredbi članka 28. ZRSZ-a za izvanugovornu odgovornost za štetu mjerodavno pravo mjesta gdje je izvršena radnja ili nastupila posljedica, ovisno o tome koje je pravo povoljnije za oštećenika. S obzirom na prebivalište i mjesta liječenja, tužitelj je trpio posljedice na teritoriju Republike Hrvatske.

Prema mišljenju VTS-a prvostupanjski je sud u postupku donošenja pobijane odluke počinio apsolutno bitnu povredu odredaba parničnog postupka iz odredbe članka 354. stavka 2. točke 13. ZPP-a na koju VTS pazi po službenoj dužnosti.

Prema odredbi iz članka 354. stavka 2. točke 13. ZPP-a, apsolutno bitna povreda odredaba parničnog postupka uvijek postoji »ako presuda ima nedostataka zbog kojih se ne može ispitati, a osobito ako je izreka presude nerazumljiva, ako proturječi sama sebi ili razlozima presude, ili ako presuda uopće nema razloga ili u njoj nisu navedeni razlozi o odlučnim činjenicama, ili su ti razlozi nejasni ili proturječni, ili ako o odlučnim činjenicama postoji proturječnost između onoga što se u razlozima presude navodi o sadržaju isprava ili zapisnika o iskazima danim u postupku i samih tih isprava ili zapisnika«.

VTS je smatrao kako je u konkretnom slučaju sporno kada je kod tužitelja nastupilo trajno stanje s obzirom na predmetnu ozljedu. To je relevantna okolnost za ocjenu tuženikova prigovora zastare.

Prvostupanjski je sud, prihvaćanjem tuženikovog prigovora zastare, a bez provođenja daljnjih dokaza, odbio tužiteljev zahtjev jer je smatrao utvrđenim da je tužiteljevo trajno zdravstveno stanje kao posljedica predmetne nezgode nastupilo 21. lipnja 1995. godine. Sud je tako zaključio na temelju rezultata provedenog medicinskog vještačenja.

Tužitelj je u žalbi iznosio protivljenje utvrđenju prvostupanjskog suda, opravdano ukazujući na kontradiktornosti vještačkog nalaza, kao i na sadržaj medicinske dokumentacije datirane nakon 21. lipnja 1995. godine.

Sudski vještak dr. H. Š. izradio je nalaz i mišljenje po zadaći suda i odgovorio na primjedbe tužitelja. Međutim, prvostupanjski je sud učinio prvi propust kada je ocijenio samo nalaz vještaka, a ne i druge isprave priložene spisu. Važnost sudskog vještačkog nalaza i mišljenja u parnici ima samo nalaz i mišljenje vještaka kojeg je u tom svojstvu odredio sud u konkretnoj parnici. Prvostupanjski je sud osnovano cijenio nalaz dr. H. Š. jedinim vještačkim nalazom. Međutim, spisu su priloženi i drugi nalazi i mišljenja liječnika na koje su se pozivale stranke. Te isprave nemaju dokaznu snagu vještačkog nalaza, ali su privatne isprave koje predstavljaju valjano dokazno sredstvo. Privatne isprave, za razliku od javnih, ne tvore predmnijevu istinitosti pa ih sud treba vrednovati i ocijeniti u sklopu svih ostalih provedenih dokaza. Propustom suda da uopće ocijeni te dokaze, osim činjenice da njihovu vjerodostojnost nisu osporavale stranke, nego su, naprotiv, pozivanjem na te isprave ukazivale na svoje (međusobno suprotne) tvrdnje, relevantne činjenice nisu potpuno utvrđene, jer na taj propust suda u dokaznom postupku upozoravaju upravo navedene isprave (članak 355. ZPP-a).

Prvostupanjski je sud tek utvrdio da su u tim ispravama sadržani zaključci kontradiktorni utvrđenju sudskog vještaka, ali prihvaća njegov nalaz i mišljenje bez ocjene tih kontradiktornosti. Navodom da je za sud obvezujući i prihvatljiv jedino nalaz sudskog vještaka i da sud ne nalazi razloge da se vještačkom nalazu ne pokloni vjera, nije otklonjen propust prvostupanjskog suda koji u odluci mora iznijeti valjane razloge o odlučnim činjenicama i ocijeniti sve dokaze. Okolnost što je sudski vještak imao uvid u sve isprave u spisu ne može zamijeniti ocjenu suda o provedenim dokazima. Osim toga, VTS je utvrdio osnovanim žalbeni navod da su nalaz i mišljenje sudskog vještaka kontradiktorni.

Nakon uvida u dokumentaciju priloženu spisu, VTS je zaključio da isprava koju je sastavio dr. M. P. 21. lipnja 1995. godine ne sadržava ocjenu tužiteljevog trajnog stanja, a ni tvrdnju da je okončano tužiteljevo liječenje. Prema tumačenju VTS-a, sudski vještak smatrao je kako je upravo tim nalazom potvrđeno definitivno tužiteljevo zdravstveno stanje nakon nezgode, čijem se stavu nekritički priklonio prvostupanjski sud. Nadalje, tužitelj u podnesku od 18. travnja 2002. godine i tuženik u podnesku od 10. rujna 2002. godine iznose očitovanja na nalaz dr. M. P. od 7. lipnja 1996. godine, no ta isprava nije priložena sudskom spisu. Međutim, iz očitovanja stranaka da u toj ispravi dr. M. P. navodi da je neurokirurg preporučio operativnu reviziju na što se pacijent nije mogao tada odlučiti, omogućuje zaključak da su relevantne činjenice ostale nepotpuno utvrđene. Iako je prvostupanjski sud bio upoznat i s tom ispravom, utvrdio je tužiteljevo stanje stabilnim počevši od 21. lipnja 1995. godine.

VTS je ocijenio kako sudski vještak u usmenom nalazu i mišljenju na ročištu od 29. studenoga 2002. godine kontradiktorno iskazuje da fizikalna terapija predstavlja liječenje, ali da ne dovodi do bitnijeg poboljšanja funkcije šake, da bi potom iskazao da fizikalna terapija dovodi do poboljšanja funkcijskog statusa šake. Vještak je u pisanom nalazu iznio mišljenje da je 21. lipnja 1995. godine završeno liječenje, a na ročištu je izjavio kako fizikalna terapija koja je uslijedila nakon toga datuma predstavlja liječenje.

Naposljetku, na ročištu na kojem je glavna rasprava zaključena, tužitelj je u spis dostavio ispravu sastavljenu 10. travnja 2002. godine od dr. N. K. M. i dr. M. M. iz Z. Iz te isprave proizlaze zaključci kontradiktorni mišljenju sudskog vještaka, kao i činjenica da dr. M. P. kontrolira tužitelja do 14. studenoga 1996. godine, dakle, i nakon 21. lipnja 1995. godine otkada je po utvrđenju prvostupanskog suda kod tužitelja nastupilo trajno stanje kao posljedica predmetne nezgode. Prvostupanski sud nije ocijenio ni tu ispravu.

Spisu nije priložena druga medicinska dokumentacija, osim otpusnih pisma, iako je sudski vještak izradio nalaz na temelju medicinske dokumentacije koja se se spominje i u ostalim ispravama.

VTS je smatrao kako je prvostupanski sud počinio propust i pri ocjeni nalaza i mišljenja vještaka, u smislu odredbe članka 8. ZPP-a. Koje će činjenice uzeti kao dokazane sud odlučuje prema svom uvjerenju na temelju savjesne i brižljive ocjene svakog dokaza zasebno i svih dokaza zajedno, ali i na temelju rezultata cjelokupnog postupka. Jednak je slučaj i s nalazom i mišljenjem sudskog vještaka. Bez obzira na to što vještak čvrsto zauzima mišljenje o pojedinom spornom pitanju, ono mora proći kroz filter kritičkog rasuđivanja prvostupanskog suca. Prema mišljenju VTS-a, ovdje je izostala valjana sudska ocjena nalaza i mišljenja vještaka. O tome ima li stečeno uvjerenje suda o relevantnim okolnostima pravnu i činjeničnu osnovu, moguće je provjeriti samo ako je sud ispunio svoju obvezu potkrijepe takvog uvjerenja uvjerljivim i logičnim razlozima. VTS je smatrao kako, s obzirom na sadržaj svih isprava u spisu, sud nije valjano obrazložio svoje uvjerenje o relevantnoj činjenici kada je završeno tužiteljevo liječenje. Također, sud nije cijenio sadržaj otpusnog pisma niti je usporedio razlike u utvrđenjima o tužiteljevom zdravstvenom stanju u otpusnim pismima s utvrđenjima u drugim ispravama. Od sudskog vještaka nije zatraženo mišljenje o tim razlikama, pa ostaje nejasno je li fizikalna terapija koju je tužitelj obavio bila uključena u tretman liječenja do nastupa trajnih posljedica ili je trajno stanje nastupilo prije toga.

VTS je istaknuo kako u rješenju o izvođenju dokaza sud mora jasno označiti predmet vještačenja, a naknadnim postavljanjem pitanja i traženjem objašnjenja

taj dokaz ocjenjuje po svom uvjerenju. Ako sud smatra kako je nalaz nejasan, nepotpun ili proturječan ili ako se nedostaci ne mogu otkloniti ni ponovljenim saslušanjem sudskog vještaka, sud može odrediti vještačenje po drugom vještaku (članak 261. stavak 2. ZPP-a). Iako je vještak saslušan na ročištu, tužiteljevo prigovaranje njegovu nalazu i mišljenju nije otklonjeno, a sud nije na valjan način obrazložio svoj zaključak o danu nastupa trajnog tužiteljevog zdravstvenog stanja, osim toga o toj odlučnoj činjenici postoji kontradiktornost između sadržaja obrazloženja prvostupanjske presude sa sadržajem isprava u spisu.

Uzevši u obzir da prvostupanjski sud nije cijenio sve isprave koje su priložene spisu, a tužitelj nije prihvatio nalaz i mišljenje vještaka te je višekratno postavljao prijedlog za provođenje novog vještačenja, VTS je zaključio da prvostupanjski sud nije valjano ocijenio dokaze kako mu to nalaže zakon. VTS je smatrao je netočnim utvrđenje prvostupanjskog suda iz obrazloženja pobijane presude prema kojem tužitelj nije doveo u pitanje osnovne postavke sudskog vještačkog nalaza jer se tužitelj usprotivio bitnoj okolnosti zbog koje je sudsko vještačenje i bilo određeno, a to je okolnost kada je završeno tužiteljevo liječenje.

Slijedom toga, VTS je istaknuo kako ostaju neutvrđenim i nejasnim odgovori na relevantna pitanja: predstavlja li preporučena fizikalna terapija nastavak liječenja ili ne; je li tužiteljevo stanje promijenjeno u razdoblju između dvije fizikalne terapije, a ako jest u kojoj mjeri; je li to moglo biti od utjecaja na odlučujući trenutak nastupanja tužiteljevog trajnog zdravstvenog stanja kao posljedica predmetne nezgode.

Prema mišljenju VTS-a opisanim postupanjem prvostupanjskog suda ostvarena je bitna povreda odredaba parničnog postupka iz odredbe članka 354. stavka 2. točke 13. ZPP-a. Pobijana presuda ne sadržava valjane razloge, a oni koji su navedeni u obrazloženju presude proturječni su sadržaju isprava u spisu. Posljedično tomu, s obzirom na narav povrede odredaba parničnog postupka, činjenično je stanje ostalo nepotpuno utvrđeno i došlo je do pogrešne primjene materijalnog prava.

U obrazloženju svoje odluke VTS je prvostupanjskom sudu skrenuo pozornost i na odredbe vezane uz zastaru tražbine po osnovi naknade štete.

Odredbom članka 376. stavka 1. Zakona o obveznim odnosima (*Narodne novine*, br. 53/1991, 73/1991, 111/1993, 3/1994, 7/1996 i 91/1996) propisana je zastara tražbina naknade štete. Ta tražbina zastarijeva za tri godine od kada je oštećenik doznao za štetu i za osobu koja je učinila štetu, u svakom slučaju zastarijeva za pet godina od kada je nastala šteta. Pritom se objektivni rok zastare primjenjuje kada subjektivni rok od tri godine istječe izvan petogodišnjeg roka. Početak tijeka subjektivnog

roka za potraživanje naknade štete ovisi kumulativno o dvjema činjenicama – saznanju oštećenika za štetu i saznanju oštećenika za osobu koja je učinila štetu. Pod saznanjem oštećenika za štetu razumijeva se ne samo saznanje o postojanju štete, nego i o opsegu štete, odnosno elementima njezine visine. Stoga, kada je riječ o štetama nastalim zbog tjelesne ozljede treba razlikovati, s obzirom na različite vidove štetnih posljedica i različitost vremena kada je oštećenik mogao saznati za pojedine vrste štete, materijalne i nematerijalne oblike štete.

Tužitelj je postavio tužbeni zahtjev za novčanu naknadu različitih oblika materijalne i nematerijalne štete. VTS je istaknuo kako trenutak saznanja za svaku od tih šteta nije općenito vrijeme završetka liječenja, kako to pogrešno drži prvostupanjski sud, nego taj trenutak može biti različit:

- za pretrpljene fizičke bolove, vrijeme kada su ti bolovi prestali, najkasnije kada završi liječenje i stabilizira se tužiteljevo zdravlje narušeno štetnim događajem;

- za pretrpljene duševne boli zbog smanjenja životnih aktivnosti, vrijeme kada se završi liječenje i stabilizira tužiteljevo zdravlje, odnosno kada je tužitelj saznao za trajne posljedice zadobivenih ozljeda;

- za strah, kada je prestao i postalo izvjesno njegovo trajanje, kada završi i za to potrebno liječenje i sagledaju se moguće neuklonjive posljedice;

- kod troškova za tuđu pomoć i njegu, vrijeme kada je prestala potreba za takvom pomoći;

- kod naruženja, vrijeme kada je postalo jasno da se naruženost kao posljedica zadobivene ozljede ne može više ukloniti i bitno smanjiti;

- za izgublenu zaradu, vrijeme kada se nije mogao zaposliti zbog ozljede.

Slijedom navedenog, VTS je uvažio tužiteljevu žalbu kao osnovanu, ukinuo pobijanu presudu i primjenom odredaba iz članka 369. stavka 1. i članka 370. ZPP-a vratio predmet prvostupanjskom sudu na ponovno suđenje.

Odluka VTS-a sadržava i uputu prvostupanjskom sudu o daljnjem postupanju. U nastavku postupka prvostupanjski sud treba, vodeći računa o ukazanim propustima, raspraviti sve odlučne činjenice i provesti potrebne dokaze radi njihova utvrđivanja. Pritom prvostupanjski sud naročito treba cijiniti potrebu provođenja novog medicinskog vještačenja, višestruko predlaganog po tužitelju, na okolnost kada je nastupilo tužiteljevo trajno zdravstveno stanje kao posljedica predmetne nezgode, te ima li u konkretnom slučaju preporučena i obavljena fizikalna terapija važnost u nastavku tužiteljeva liječenja ili su terapijom liječene trajne posljedice koje su već nastupile. Po valjanoj ocjeni svih provedenih dokaza i zaključku o odlučnim okolnostima, prvostupanjski sud treba donijeti na zakonu

zasnovanu odluku koju će valjano obrazložiti navođenjem razloga o odlučnim činjenicama, kao i materijalno pravnih propisa koje je primijenio.

Odluka o trošku postupka ovisi o odluci o glavnoj stvari pa je pobijana presuda (koja sadržava i odluku o trošku) u cijelosti ukinuta, uz napomenu da sud svoju odluku o troškovima postupka mora detaljno obrazložiti, u smislu navođenja za koje parnične radnje strankama pripada pravo na naknadu troškova i u kojoj visini. Sud je obvezan navesti pravnu osnovu po kojoj strankama pripada pravo na parnični trošak upravo u priznatoj visini.

Dr. sc. Vesna Skorupan Wolff, znanstvena savjetnica u trajnom zvanju
Jadranski zavod Hrvatske akademije znanosti i umjetnosti

Summary:

**THE STATUTE OF LIMITATIONS IN THE CASE OF PERSONAL INJURY
OF A CREW MEMBER**

High Commercial Court of the Republic of Croatia
Pž-185/03-3, 22 November 2006

The beginning of the statute of limitations is related to awareness of the loss, which includes knowledge of the extent of the loss. The statute of limitations starts to run when the treatment is completed, and the injured party's (plaintiff's) condition is stabilised. Given that the treatment of the injury does not last indefinitely, but ends at the moment the permanent consequences are defined, in the specific case it is disputed when the plaintiff's permanent health condition occurred as a result of the accident in question. It is questioned whether the recommended and performed medical rehabilitation, in the sense of physical therapy, was important for the continuation of the plaintiff's treatment, or whether the permanent condition occurred before that, so the therapy treated the permanent consequences that had already occurred. Therefore, the court should answer the question of whether the plaintiff's condition changed in the period between the two physical therapies, and if so to what extent, and this could have had an impact on the decisive moment of the onset of the plaintiff's permanent health condition as a consequence of the accident in question. The plaintiff filed a claim for compensation of damage for various forms of material and non-material damage. When it comes to damages caused by physical injury, they should be distinguished – considering the different types of consequences of damage and the difference in time when the injured party could have become aware of certain types of damage – material and non-material forms of damage. The time of the completion of treatment is not the exclusive and only relevant fact for determining the moment of awareness of each of these types of damage. The following points are relevant:

- For the physical pain suffered, the time when the pain stopped, at the latest when the treatment ends and the claimant's health damaged by the harmful event stabilises;*
- For the mental pain suffered due to reduced life activities, the time when the treatment ends and the plaintiff's health stabilises, or when the plaintiff becomes aware of the permanent consequences of the injuries sustained;*
- For the fear suffered, when it has ended and when its duration has become certain, when the necessary treatment is completed, and the possible irreversible consequences are assessed;*
- In the case of expenses for other assistance and care, the time when the need for such help ended;*
- In the case of disfigurement, the time when it became clear that the disfigurement impairment as a result of the injury can no longer be removed or significantly reduced;*
- For loss of income, the time when the injured party could not be employed due to the injury.*